

CONGRESUL AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA
Str. Columna 106 A, Chișinău, Republica Moldova (secretariat)
Tel: 22-35-09, Fax: 22-35-29, mob. 079588547, info@calm.md,
www.calm.md

Nr. 197 din 12 iulie 2023

Dlui Igor GROSU,
Președinte al Parlamentului Republicii Moldova

Dlui Dorin RECEAN,
Prim-ministru al Republicii Moldova

Dnei Larisa VOLOH,
Președintă a Comisiei Administrație Publică și
Dezvoltare Regionale

Copie:
Tuturor membrilor CALM

ADRESARE

***privind riscurile adoptării proiectului de lege
pentru modificarea Codului Penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002,
prin care se introduc pedepse penale în domeniul construcțiilor și urbanismului,
(inițiativa deputatului Vasile Grădinaru)***

***Stimate dle Președinte al Parlamentului,
Stimate Dle Prim-ministru,
Stimată Doamnă Președintă a Comisiei***

Prin prezenta, în legătură cu proiectul de modificare a Codului Penal al Republicii Moldova, prin care se introduc pedepse penale drastice în domeniul construcțiilor și urbanismului (inițiativa deputatului Vasile Grădinaru), CALM menționează următoarele:

1. Domeniul construcțiilor și urbanismului din Republica Moldova se confruntă cu multiple probleme grave de ordin strategic, legal, normativ, material, uman, financiar, de integritate etc. și un număr mare de instituții publice, în primul rând de nivel central, sunt responsabile de starea actuală a lucrurilor în domeniu. Aceste probleme sunt strâns legate și interdependente, corespunzător, soluționarea lor necesită abordare complexă, sistemică și sustenabilă, de asemenea, o bună comunicare și înțelegere între actorii principali.

Totodată, ruperea din context, abordarea selectivă și izolată, lipsa unei analize de impact general asupra sistemului APL, transferarea întregii responsabilități de pe unele autorități/actori pe altele (în speță, pe cele locale), nicidecum nu poate contribui la identificarea unor soluții viabile și sustenabile. Din contra, astfel de abordări pot crea efecte opuse celor urmărite.

Astfel, se crează impresia că autorul proiectului menționat de lege, în persoana APL a identificat principalul vinovat în situația din domeniul urbanismului și construcțiilor, crescând drastic nivelul sancțiunilor factorilor decizionali din cadrul APL. Fără a se ține cont de realitățile de la nivel local (lipsa totală de capacități instituționale/umane calificate în sistemul APL) și fără măsuri corespunzătoare luate paralel (cel puțin pentru a asigura sistemul cu aceste capacități).

De ex. una din direcțiile și condițiile care blochează asigurarea APL cu capacități instituționale, financiare și umane necesare pentru a-și asigura expertiza necesară reprezintă lipsa unui proces de reformă a Administrației Publice și de măsuri concrete și adecvate de o reală descentralizare administrativă, financiară, patrimonială, organizațională și funcțională. În aceste condiții, astfel de proiecte trebuie calificate ca acțiuni unilaterale de natură abuzivă.

2. Atenționăm, că acest proiect de lege nu a fost consultat în forma prevăzută de lege cu CALM și APL, fiind încălcate prevederile legale exprese, dar și practica de buna cooperare din ultima perioadă între CALM, Guvern și Parlament.

Suntem siguri, că un proces de consultare și discutare largă a unui asemenea proiect, care vizează direct drepturile și interesele APL, ar avea doar efecte benefice, ar oferi o imagine integrală și multidimensională asupra problematicii, ceea ce ar permite în final, reducerea riscurilor și perfecționarea proiectului.

3. Acest proiect de lege, în forma și modul în care se promovează, generează indignare în rândul APL, tensiune și ridică mari semne de întrebare referitor la conectivitatea lui cu realitățile existente în APL din toată țara, la capitolul asigurării din partea statului a expertizei necesare în domeniul construcțiilor și urbanismului.

Suntem în situația când, pe de o parte, statul (autoritățile satului), NU au creat la nivel național și local condiții și capacități suficiente pentru a asigura APL cu accesul la expertiză corespunzătoare în domeniul elaborării documentației de urbanism. Iar pe de altă parte, se vine în grabă, pe furiș și în mod autoritar (fără a consulta grupul țintă vizat), cu elementul coercitiv și de sancționare. Fiind bine cunoscută situația în care, în majoritatea localităților din Republica Moldova (inclusiv urbane și la nivel raional) NU există suficienți specialiști calificați și riscul unor greșeli neintenționate de ordin profesional/tehnic este unul majorat. Dacă politica statului în acest domeniu a fost una pe care o cunoaștem și un specialist în domeniul urbanismului se pregătește în cel puțin zece ani, ne punem întrebarea, care este scopul acestei inițiative???

4. În aceste circumstanțe și de lipsă totală de soluții la asigurarea APL cu expertiză calificată în domeniul urbanismului și construcțiilor, acest proiect riscă să devină un pericol enorm pentru sistemul democratic și APL, devenind mai degrabă încă o pârgă de presiune și instrument de influență asupra reprezentanților APL incomozi. Efectele acestui proiect, vor depăși cu mult intervalul temporar al unui guvern și vor putea avea efectul unui bumerang. Acest instrument de presiune și control excesiv asupra APL se adaugă la cele deja existente (ANI, CNA, Procuratură, Inspecția

Financiară, Curtea de Conturi, ANRE, diverse inspecții, etc.). Controlul excesiv asupra APL fiind menționat ca o problemă gravă în toate rapoartele Consiliului Europei privind situația democrației locale din Moldova.

5. Se creează impresia, că apariția acestui proiect, este influențată de situația din mun. Chișinău și reglarea anumitor conturi cu administrația capitalei. Însă, cu certitudine, acest proiect nu va atinge scopurile declarate care vizează localitățile din întreaga țară.

O astfel de practică, de adoptare a legilor doar în baza situației din mun. Chișinău, s-a dovedit a fi una extrem de dăunătoare și nocivă pentru sistemul APL. De regulă, o astfel de abordare conduce la blocaje și probleme de funcționalitate ale APL. De ex., unul din proiectele de acest gen, rupt de realitățile din toată țara, care a creat confuzie și a blocat activitatea economică și de dezvoltare a localităților este cel prin care s-a condiționat eliberarea autorizațiilor de construire, doar dacă UAT dețin planuri urbanistice!!! Fără a ține cont de situația, că planuri urbanistice nu există sau nu sunt valabile în 80% din localități! Situația a bulversat APL, mediul de afaceri, societatea și la moment încă se caută soluții pentru redresare. Considerăm că o consultare cu CALM și APL la momentul potrivit, ar fi permis depășirea acestei probleme.

6. Problema nu este în necesitatea aplicării unor sancțiuni suplimentare puse pe umerii APL, dar mai degrabă în aplicarea corespunzătoare a normelor deja existente. Menționăm, că legislația Republicii Moldova în materia dată este una suficient de consacrată și poate fi aplicată cu eficacitate. Aici rolul principal aparținând instituțiilor statului, respectiv, urmează de identificat cauzele ineficienței, iar nu în ultimul rând, faptele de comportament corupțional al agenților publici, constructori, etc.

7. În domeniul urbanismului și amenajării teritoriului, legislația actuală are norme care au o previzibilitate mai scăzută, ceea ce duce la o interpretare mai largă a reglementărilor, fapt ce amplifică riscurile (penale) în cazul aplicării reglementărilor de către angajați APL, proiectanți, constructori. În aceste condiții și ținând cont de experiența recentă a Republicii Moldova (constatată și condamnată la nivelul instituțiilor Consiliului Europei), incriminarea unor noi fapte și înăsprirea drastică a pedepselor penale în domeniul urbanismului și construcțiilor, conform proiectului de lege propus, poate deveni un instrument suplimentar de presiune și abuz la comandă în raport cu APL incomode.

8. Printre efectele și impactul negativ al acestei inițiative, contrare scopului declarat, pot fi menționate:

- creșterea reticenței și a dezinteresului APL de a-și asuma riscul în eliberarea actelor permise în construcții, în condițiile unei legislații cu un grad larg de interpretare, o sumedenie de organe de control și pedepse penale excesive;
- târăgănarea, birocrațizarea și sau/blocarea emiterii unor noi acte permise în construcții, cu impact defavorabil asupra activității economice locale;
- creșterea exodului specialiștilor responsabili de domeniu din administrația publică locală;
- reducerea drastică a volumului lucrărilor de construcție efectuate, ceea ce va aduce mai puține venituri din impozitare la bugetul public, va reduce creșterea macroeconomică, iar o parte din forța de muncă antrenată în domeniu va emigra la muncă peste hotare și nu în ultimul rând va stagna dezvoltarea localităților.

9. Deși autorul proiectului menționează că acest proiect se referă doar la construcții cu multinivele (mai mult de 4) și că doar câteva centre urbane sunt vizate, atragem atenție că realitățile ne demonstrează că de această inițiativă în afară de Chișinău și Bălți vor fi afectate majoritatea centrelor raionale, suburbiile mun. Chișinău, dar și localitățile rurale mari din apropierea urbiilor sau care datorită dezvoltării pe termen scurt, mediu și lung ar avea potențial de a edifica construcții cu multe nivele.

10. Odată cu modernizarea Codului civil (01.03.2019), s-a stabilit că încheierea contractelor de investiții în construcții pentru noile blocuri locative poate avea loc doar în cazul construcțiilor pe terenuri private și doar având aprobat proiectul de execuție (până la încheierea contractelor de investiții), cu condiția achitării stricte a prețului total al apartamentelor (bunurilor în construcție), etapizat, ținând cont de gradul de avansare a lucrărilor de construcție. Acest fapt a diminuat practic la zero construcțiile cu multe nivele neautorizate, ceea ce lipsește de argumentare și mai mult proiectul în cauză.

Prin urmare, în baza celor menționate mai sus și în scopul de a nu admite tensionarea situației în APL, CALM propune:

1. Stoparea promovării și aprobării acestui proiect de lege și analizarea mai profundă a oportunității, obiectului, conținutului și impactului proiectului dat asupra APL, mediului de afaceri și dezvoltării locale.
2. Organizarea unor consultări cu CALM, rețeaua arhitecților și alți actori relevanți și interesați din domeniul urbanismului și construcțiilor.
3. Crearea unui grup de lucru cu participarea tuturor părților interesate, în vederea perfecționării proiectului dat și/sau elaborării unui nou proiect, care să corespundă obiectivelor declarate de către autor, să asigure sustenabilitatea soluțiilor agreate și să nu afecteze drepturile și interesele APL și altor actori interesați.

Vă mulțumim anticipat,

Cu respect,

Viorel FURDUI
Director Executiv al CALM

